

Nr 3

Utrikesutskottets betänkande i anledning av motioner om upprättande av diplomatiska förbindelser med Tyska demokratiska republiken m. m.

Motionerna

I motionen 1971: 125 av herr Hermansson i Stockholm m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen i skrivelse hemställer till regeringen att den upprättar diplomatiska förbindelser med Tyska demokratiska republiken samt verkar för de båda tyska staternas inträde i FN.

I motionen 1971: 676 av herr Olof Johansson i Stockholm m. fl. (c) hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om åtgärder och initiativ för att upprätta diplomatiska förbindelser med DDR.

Frågans tidigare behandling

Liknande yrkanden i motioner vid 1965, 1967 och 1969 års riksdagar har avslagits av riksdagen. I sitt utlåtande 1969: 18 erinrade utrikesutskottet om att Tysklands delning är en följd av andra världskriget samt att de fyra signatärmakterna har det folkrättsliga ansvaret för att, i samförstånd med det tyska folket, upprätta ett enat Tyskland, med vilket en fredstraktat kan slutas. Utskottet framhöll att några tecken på samförstånd mellan signatärmakterna i Tysklandsfrågan inte kunde skönjas. Tyskland befann sig alltså i skärningspunkten mellan motstridiga stormaktsintressen. Händelserna 1968 i Östeuropa hade snarast accentuerat den tyska frågans ömtåliga karaktär. Ett svenskt erkännande skulle inte förbättra förutsättningarna för en lösning av Tysklandsfrågan. Utskottet ansåg att Sverige bäst kunde bidra till att skapa sådana förutsättningar genom att delta i och främja ett utvidgat samarbete och praktiska kontakter på olika områden med länderna i Östeuropa och därmed öka det ömsesidiga förtroendet mellan väst och öst.

Utskottet

Faktiska kontakter upprätthålles mellan Sverige och Tyska demokratiska republiken på många områden. Med särskild tillfredsställelse noterar utskottet den gynnsamma utvecklingen på handelsområdet. Sve-

riges export, som 1960 uppgick till 81 milj. kr., belöpte sig 1970 till 400 milj. kr. Importen från Tyska demokratiska republiken steg under perioden 1960—1970 från 142 milj. kr. till 242 milj. kr.

Strävandena att minska den politiska spänningen i Europa har under det senaste året bl. a. tagit sig uttryck i åtgärder syftande till en normalisering av förhållandet mellan Förbundsrepubliken Tyskland och de östeuropeiska staterna. Enligt de fördrag som år 1970 undertecknats mellan Förbundsrepubliken och Sovjetunionen respektive Polen betraktas de nuvarande gränserna i Europa, inklusive Oder—Neisse-linjen och gränsen mellan de båda tyska staterna, som okränkbara. Förbundsrepubliken har uttryckligen avstått från alla anspråk på områden som fram till 1945 var tyska och i dag är polska.

De fyra stormakter, som tillsammans med det tyska folket bär ansvaret för Tysklandsfrågans lösning, förhandlar nu om en uppgörelse rörande Berlins framtid. En positiv utveckling av Tysklandsfrågan, och inte minst av Berlinförhandlingarna, torde kunna öppna vägen till in-kallandet av en europeisk säkerhetskonferens. En sådan konferens bör, om den är väl förberedd, kunna leda till ytterligare avspänning i Europa samt till nya framsteg i riktning mot en lösning såväl av Tysklandsfrågan som av spörsmålet om det tyska folkets representation i FN.

Förhandlingarna mellan de fyra stormakterna samt dialogen mellan Förbundsrepubliken Tyskland och Tyska demokratiska republiken befinner sig i ett mycket ömtåligt skede. Initiativ från andra staters sida skulle kunna verka störande eller t. o. m. försvåra överenskommelser mellan berörda parter. Sverige bör undvika åtgärder, som kan negativt påverka förhandlingarna.

Utskottet, som av dessa skäl avstyrker motionerna 125 och 676, förutsätter att de möjligheter som må finnas för att successivt förstärka de faktiska kontakterna mellan Sverige och Tyska demokratiska republiken kommer att tillvaratas.

Utskottet hemställer

att riksdagen avlår motionerna 1971: 125 och 1971: 676.

Stockholm den 16 april 1971

På utrikesutskottets vägnar

ARNE GEIJER

Närvarande: herrar Arne Geijer i Stockholm (s), Dahlén (fp), Lange (s), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Möller i Gävle (s), Bengtson i Jönköping (c), Johansson i Jönköping (s), Palm (s), Turesson (m), Göransson (s), Antonsson (c), Virgin (m), Wirmark (fp) och Korpås (c).